



EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 23.5.2022
COM(2022) 617 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

**k národnímu programu reforem Litvy na rok 2022 a stanovisko Rady k programu
stability Litvy z roku 2022**

{SWD(2022) 617 final} - {SWD(2022) 640 final}

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Litvy na rok 2022 a stanovisko Rady k programu stability Litvy z roku 2022

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241², kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost, vstoupilo v platnost dne 19. února 2021. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. Přispívá k hospodářskému oživení a k provádění udržitelných a prorůstových reforem a investic, zejména za účelem podpory ekologické a digitální transformace, a současně zvyšuje odolnost ekonomik členských států a jejich potenciální růst. Pomáhá rovněž posílit udržitelné veřejné finance a podnítit růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu. Maximální finanční příspěvek na členský stát v rámci Nástroje pro oživení a odolnost [byl] dne [XX] června 2022 aktualizován v souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241.
- (2) Dne 24. listopadu 2021 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2022. Analýza náležitě zohlednila společný závazek, který byl v květnu 2021 znovu potvrzen na sociálním summitu v Portu a který spočívá v pokračujícím provádění evropského pilíře sociálních práv vyhlášeného Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Dne 25. března 2022 potvrdila priority roční analýzy udržitelného

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

růstu 2022 Evropská rada. Dne 24. listopadu 2021 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 taktéž zprávu mechanismu varování, ve které není Litva uvedena mezi členskými státy, u nichž bude třeba provést hloubkový přezkum³. Téhož dne Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, které Rada přijala dne 5. dubna 2022, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2022, který analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv a který Rada přijala dne 14. března 2022.

- (3) Po celosvětové pandemii došlo k invazi Ruska na Ukrajinu a tato událost významně změnila geopolitickou a hospodářskou situaci. Ekonomiky členských států invazi pocítily například v podobě zdražení energií a potravin a slabších vyhlídek na růst. Vyšší ceny energií zatěžují zejména nejzranitelnější domácnosti, které se potýkají s energetickou chudobou nebo jsou jí ohroženy. Evropská unie rovněž zažívá bezprecedentní příliv uprchlíků z Ukrajiny. Za těchto okolností byla 4. března 2022 poprvé uplatněna směrnice o dočasné ochraně⁴, na jejímž základě mohou osoby vysídlené z Ukrajiny oprávněně pobývat v EU a získávají přístup na trh práce, jakož i ke vzdělávání a odborné přípravě, zdravotní péči, bydlení a sociálnímu zabezpečení. Litvě je poskytována mimořádná podpora v rámci iniciativy CARE (Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě) a dodatečného předběžného financování v rámci programu REACT-EU (pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy) na urychlené řešení potřeb v oblasti přijímání a integrace osob, které prchají z Ukrajiny.
- (4) S ohledem na rychle se měnící hospodářskou a geopolitickou situaci obnovuje evropský semestr v roce 2022 svou širokou koordinaci hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, přičemž se vyvíjí v souladu s prováděcími požadavky Nástroje pro oživení a odolnost, jak je uvedeno v roční analýze udržitelného růstu na rok 2022. Pro plnění politických priorit v rámci evropského semestru má zásadní význam provádění přijatých plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány řeší všechna příslušná doporučení pro jednotlivé země vydaná v cyklech semestru 2019 a 2020 nebo jejich významnou část. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019 a 2020 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241, a relevantní jsou i veškerá doporučení pro jednotlivé země vydaná do dne předložení upraveného plánu.
- (5) Od března 2020 je aktivována obecná úniková doložka⁵. Ve svém sdělení ze dne 3. března 2021⁶ Komise také vyjádřila názor, že by rozhodnutí o deaktivaci nebo dalším uplatňování obecné únikové doložky mělo vycházet z celkového posouzení stavu ekonomiky, přičemž hlavním kvantitativním kritériem by měla být úroveň hospodářské činnosti v EU nebo v eurozóně ve srovnání s úrovní před krizí (konec roku 2019). Zvýšená nejistota a silná rizika nepříznivého hospodářského vývoje v souvislosti s válkou v Evropě, bezprecedentní růst cen energií a pokračující narušení

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (Úř. věst. L 71, 4.3.2022, s. 1).

⁵ Sdělení Komise Radě o aktivaci obecné únikové doložky v rámci Paktu o stabilitě a růstu, Brusel, 20. března 2020, COM(2020) 123 final.

⁶ Sdělení Komise Radě – Rok od vypuknutí pandemie COVID-19 – reakce v oblasti fiskální politiky, Brusel, 3. března 2021, COM(2021) 105 final.

dodavatelského řetězce odůvodňují prodloužení obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu do roku 2023.

- (6) V souladu s přístupem uvedeným ve stanovisku Rady ze dne 18. června 2021 k programu stability na rok 2021 se nastavení fiskální politiky v současné době nejlépe měří změnou primárních výdajů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů), s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19, ale se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a dalších zdrojů EU, ve vztahu ke střednědobému potenciálnímu růstu⁷. Nad rámec celkového nastavení fiskální politiky je taktéž věnována pozornost vývoji primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů⁸ (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19) a investic, aby se posoudilo, zda je vnitrostátní fiskální politika obezřetná a zda její skladba přispívá k udržitelnému oživení v souladu s ekologickou a digitální transformací.
- (7) Dne 2. března 2022 přijala Komise sdělení, které poskytuje obecné pokyny pro provádění fiskální politiky v roce 2023 a jehož cílem je podpořit přípravu programů stability a konvergenčních programů členských států, a tím posílit koordinaci politik⁹. Komise konstatovala, že na základě makroekonomického výhledu zimní prognózy z roku 2022 by se přechod od celkové podpůrné orientace fiskální politiky v období 2020–2022 k obecně neutrální souhrnné orientaci fiskální politiky v roce 2023 jevil jako přiměřený, avšak současně je připravena reagovat na vyvíjející se hospodářskou situaci. Komise oznámila, že fiskální doporučení pro rok 2023 pro jednotlivé členské státy by měla být i nadále diferencována a měla by zohledňovat možné efekty přelévání mezi jednotlivými zeměmi. Komise vyzvala členské státy, aby tyto pokyny zohlednily ve svých programech stability a konvergenčních programech. Komise se zavázala, že bude pozorně sledovat hospodářský vývoj a v případě potřeby své politické pokyny upraví, a to nejpozději v rámci jarního balíčku evropského semestru koncem května 2022.
- (8) Pokud jde o fiskální pokyny poskytnuté dne 2. března 2022, fiskální doporučení pro rok 2023 zohledňují zhoršený hospodářský výhled, zvýšenou nejistotu a další rizika nepříznivého vývoje a vyšší inflaci ve srovnání se zimní prognózou. V kontextu těchto úvah musí fiskální reakce rozšířit veřejné investice do ekologické a digitální transformace a energetické bezpečnosti a udržet kupní sílu nejzranitelnějších domácností, aby zmírnila dopad zvýšení cen energií a pomohla omezit sekundární inflační tlaky prostřednictvím cílených a dočasných opatření; fiskální politika musí zůstat pružná, aby se mohla přizpůsobovat rychle se vyvíjejícím okolnostem, a musí být pro jednotlivé země diferencována v závislosti na jejich fiskální a hospodářské situaci, a to i pokud jde o expozici krizi a příliv vysídlených osob z Ukrajiny.
- (9) Dne 14. května 2021 předložila Litva Komisi svůj národní plán pro oživení a odolnost v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241. Komise podle článku 19 nařízení

⁷ Odhady týkající se nastavení fiskální politiky a jejich složek v tomto doporučení jsou odhady Komise založené na předpokladech, z nichž vychází prognóza Komise z jara 2022. Odhady Komise, pokud jde o střednědobý potenciální růst, nezahrnují pozitivní dopad reforem, které jsou součástí plánu pro oživení a odolnost a mohou podpořit potenciální růst.

⁸ Není financováno z grantů z Nástroje pro oživení a odolnost ani z dalších fondů EU.

⁹ Sdělení Komise Radě: Pokyny v oblasti fiskální politiky pro rok 2023, Brusel, 2. března 2022, COM(2022) 85 final.

(EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu pro oživení a odolnost v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 20. července 2021 přijala Rada rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Litvy¹⁰. Uvolnění splátek je podmíněno rozhodnutím Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, že Litva uspokojivě splnila příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž skutečnost, že nedošlo ke zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

- (10) Dne 27. dubna 2022 předložila Litva svůj národní program reforem na rok 2022 a dne 29. dubna 2022 svůj program stability z roku 2022 v souladu se lhůtou stanovenou v článku 4 nařízení (ES) č. 1466/97. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány společně. V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2022 rovněž zprávy, které Litva dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.
- (11) Dne 23. května 2022 zveřejnila Komise zprávu o Litvě¹¹ pro rok 2022. Posoudila pokrok, který Litva učinila při plnění příslušných doporučení, jež pro ni přijala Rada v letech 2019, 2020 a 2021, a na základě srovnávacího přehledu oživení a odolnosti zhodnotila, jak Litva provádí plán pro oživení a odolnost. Zpráva o zemi na základě této analýzy poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a o nové a vyvíjející se výzvy včetně těch, jež vyplývají z ruské invaze na Ukrajinu. Posoudila rovněž pokrok Litvy při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.
- (12) Dne 23. května 2022 vydala Komise zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování EU. Tato zpráva se zabývala rozpočtovou situací Litvy, neboť schodek jejích veřejných financí má v roce 2022 překročit referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě. Zpráva dospěla k závěru, že kritérium schodku nebylo splněno. V souladu se sdělením ze dne 2. března 2022 Komise nenavrhl zahájení nových postupů při nadměrném schodku na jaře 2022 a na podzim 2022 znovu posoudí, zda je vhodné navrhnout zahájení postupu při nadměrném schodku.
- (13) Dne 20. července 2020 Rada Litvě doporučila, aby v letech 2020 a 2021 přijala v souladu s obecnou únikovou doložkou veškerá nezbytná opatření k účinnému zvládnutí pandemie, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení. Rovněž Litvě doporučila, aby, pokud to hospodářské podmínky dovolí, prováděla fiskální politiky zaměřené na dosažení obezřetné střednědobé fiskální pozice a zajištění udržitelnosti dluhu při souběžném zvyšování investic. Na základě údajů potvrzených Eurostatem klesl v roce 2021 schodek veřejných financí Litvy ze 7,3 % HDP v roce 2020 na 1,0 % v roce 2021. Reakce Litvy v oblasti fiskální politiky podpořila hospodářské oživení v roce 2021, přičemž dočasná mimořádná podpůrná opatření klesla z 3,9 % HDP v roce 2020 na 2,8 % v roce 2021. Opatření přijatá Litvou v roce 2021 jsou v souladu s doporučením Rady ze dne 20. července 2020. Diskreční rozpočtová opatření přijatá vládou v letech 2020 a 2021 byla většinou dočasné povahy. Zároveň některá z diskrečních opatření přijatých vládou v období 2020–2021

¹⁰ Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 20. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Litvy (ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1).

¹¹ SWD(2022) 617.

nebyla dočasná ani nebyla doprovázena kompenzačními opatřeními a spočívala především ve vyšších náhradách pro zaměstnance veřejného sektoru. Celkový veřejný dluh v roce 2021 činil na základě údajů potvrzených Eurostatem 44,3 % HDP.

- (14) Makroekonomický scénář, z něhož rozpočtové projekce programu stability z roku 2022 vycházejí, je realistický. Vláda počítá s růstem reálného HDP o 1,6 % v roce 2022 a o 2,5 % v roce 2023. Pro srovnání, prognóza Komise z jara 2022 očekává růst reálného HDP v roce 2022 ve výši 1,7 % a v roce 2023 ve výši 2,6 %. Ve svém programu stability z roku 2022 vláda očekává, že celkový schodek státního rozpočtu se v roce 2022 zvýší na 4,9 % HDP a v roce 2023 klesne na 2,4 %. V nárůstu schodku v roce 2022 se odrážejí především opatření na omezení dopadu vysokých cen energií, na podporu domácností s nižšími příjmy a na přizpůsobení se přílivu osob přechajících z Ukrajiny. Podle programu se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP v roce 2022 klesne na 43,3 % a v roce 2023 zůstane stabilní. Na základě politických opatření známých k datu uzávěrky prognózy předpokládá prognóza Komise z jara 2022 schodek veřejných financí v roce 2022 ve výši 4,6 % HDP a v roce 2023 ve výši 2,3 % HDP. To je v souladu se schodkem předpokládaným v programu stability z roku 2022. Prognóza Komise z jara 2022 očekává obdobný poměr veřejného dluhu k HDP, a to v roce 2022 ve výši 42,7 % a v roce 2023 ve výši 43,1 %.

Na základě prognózy Komise z jara 2022 se odhaduje střednědobý (desetiletý průměr) růst potenciálního produktu ve výši 3,2 %. Tento odhad však nezahrnuje dopad reforem, které jsou součástí plánu na podporu oživení a odolnosti a které mohou podpořit potenciální růst Litvy.

- (15) V roce 2022 vláda postupně ukončila většinu opatření přijatých v reakci na krizi COVID-19, takže se předpokládá, že dočasná mimořádná podpůrná opatření klesnou ze 2,8 % HDP v roce 2021 na 1,2 % HDP v roce 2022. Schodek veřejných financí je ovlivněn opatřeními přijatými proti hospodářskému a sociálnímu dopadu zvýšení cen energií, která jsou v prognóze Komise z jara 2022 odhadována na 1,2 % HDP v roce 2022 a na 0,0 % HDP v roce 2023¹². Tato opatření spočívají především v dotacích plynárenským a elektroenergetickým společnostem, v kompenzaci DPH uplatňované na tepelnou energii a v širším uplatňování dalších kompenzací týkajících se tepelné energie. Tato opatření byla oznámena jako převážně dočasná. Pokud by však ceny energií zůstaly zvýšené i v roce 2023, mohla by některá z těchto opatření platit i nadále. Některá z těchto opatření nejsou cílená, zejména dotace plynárenským a elektroenergetickým společnostem a kompenzace DPH uplatňované na tepelnou energii. Schodek veřejných financí ovlivňují také náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny, jejichž výši prognóza Komise z jara 2022 odhaduje na výši 0,2 % HDP v roce 2022 a 2023¹³, a také zvýšené náklady na výdaje na obranu o 0,5 % HDP jak v roce 2022, tak v roce 2023.

¹² Tyto údaje představují výši ročních rozpočtových nákladů na tato opatření přijatá od podzimu 2021, včetně běžných příjmů a výdajů, jakož i případných opatření v oblasti kapitálových výdajů.

¹³ Předpokládá se, že celkový počet osob vysídlených z Ukrajiny do EU do konce roku 2022 postupně dosáhne 6 milionů a jejich zeměpisné rozložení se odhaduje na základě velikosti stávající diaspory, relativního počtu obyvatel přijímajícího členského státu a skutečného rozložení osob vysídlených z Ukrajiny v EU k březnu 2022. Pokud jde o rozpočtové náklady na osobu, odhady vycházejí z mikrosimulačního modelu Euromod Společného výzkumného střediska Komise a zohledňují jak peněžní transfery, na které mohou mít lidé nárok, tak i věcné dávky, jako je vzdělávání a zdravotní péče.

- (16) Dne 18. června 2021 Rada Litvě doporučila¹⁴, aby v roce 2022 zachovala podpůrné nastavení fiskální politiky, mimo jiné s pomocí impulsu dodaného Nástrojem pro oživení a odolnost, a zachovala investice financované z vnitrostátních zdrojů. Rada Litvě rovněž doporučila, aby udržela pod kontrolou růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů. Rovněž Litvě doporučila, aby, pokud to hospodářské podmínky dovolí, prováděla fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a zajištění fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu, a aby zároveň posilovala investice s cílem podpořit růstový potenciál.
- (17) Podle prognózy Komise z jara 2022 včetně informací obsažených v programu stability Litvy z roku 2022 se v roce 2022 předpokládá podpůrné nastavení fiskální politiky ve výši -4,2 % HDP v souladu s doporučením Rady¹⁵. Litva hodlá v souladu s doporučením Rady nadále podporovat oživení tím, že využije Nástroj pro oživení a odolnost k financování dodatečných investic. Kladný příspěvek výdajů financovaných z příspěvků Nástroje pro oživení a odolnost a z dalších fondů EU k hospodářské činnosti by se měl ve srovnání s rokem 2021 zvýšit o 0,5 procentního bodu HDP. Příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů k nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2022 podle projekcí expanzivní povahu a bude činit 0,3 procentního bodu¹⁶. Litva má proto podle doporučení Rady v úmyslu zachovat investice financované z vnitrostátních zdrojů. Zároveň se předpokládá, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení nových opatření na straně příjmů) k celkovému nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2022 expanzivní povahu a bude činit 3,2 procentního bodu. Tento významný příspěvek expanzivní povahy zahrnuje dodatečný dopad uvedených opatření na řešení hospodářských a sociálních dopadů zvýšení cen energií (1,2 % HDP), jakož i náklady na poskytnutí dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,2 % HDP), přičemž se předpokládá, že k růstu čistých běžných výdajů přispěje kromě jiných opatření také dodatečná podpora domácností s nižšími příjmy (dodatečné zvýšení důchodů, přídatků na děti, sociální pomoc, minimální úroveň nezdanitelných příjmů), a to ve výši 0,4 % HDP. Na základě současných odhadů Komise proto Litva v roce 2022 dostatečně nekontroluje růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů.
- (18) V prognóze Komise z jara 2022 se pro rok 2023 počítá s nastavením fiskální politiky ve výši 1,5 % HDP za předpokladu, že nedojde ke změně politiky¹⁷. Předpokládá se, že Litva bude v roce 2023 i nadále využívat příspěvky Nástroje pro oživení a odolnost k financování dodatečných investic na podporu oživení. Očekává se, že kladný příspěvek výdajů financovaných z příspěvků Nástroje pro oživení a odolnost a z dalších zdrojů EU k hospodářské činnosti se v roce 2023 zvýší o 0,4 procentního bodu HDP. Předpokládá se, že příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů k

¹⁴ Doporučení Rady ze dne 18. června 2021, kterým se vydává stanovisko Rady k programu stability Litvy z roku 2021 (Úř. věst. C 304, 29.7.2021, s. 68).

¹⁵ Záporné (kladné) znaménko ukazatele odpovídá nadměrnému (příliš nízkému) růstu primárních výdajů ve srovnání se střednědobým hospodářským růstem, což ukazuje na expanzivní (utlumující) fiskální politiku.

¹⁶ Předpokládá se, že příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít expanzivní povahu a dosáhne 0,1 procentního bodu HDP.

¹⁷ Záporné (kladné) znaménko ukazatele odpovídá nadměrnému (příliš nízkému) růstu primárních výdajů ve srovnání se střednědobým hospodářským růstem, což ukazuje na expanzivní (utlumující) fiskální politiku.

nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2023 utlumující povahu a bude činit 0,5 procentního bodu¹⁸. Zároveň se předpokládá, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení nových opatření na straně příjmů) k celkovému nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2023 utlumující povahu a bude činit 1,5 procentního bodu. To zahrnuje dopad postupného ukončování opatření zaměřených na zvýšení cen energie (1,2 % HDP) a dodatečné náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,1 % HDP).

- (19) V programu stability z roku 2022 se očekává, že schodek veřejných financí bude postupně klesat až na 1,3 % HDP v roce 2024 a na 1,0 % v roce 2025. Během časového rámce programu se tedy plánuje, že schodek veřejných financí zůstane pod úrovní 3 % HDP. Podle programu se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP do roku 2025 klesne, a to konkrétně na 42,6 % v roce 2024 a na 42,5 % v roce 2025. Na základě analýzy Komise se rizika udržitelnosti dluhu ve střednědobém horizontu jeví jako nízká.
- (20) Srovnávací přehled veřejných zakázek za rok 2020 odhalil určité nedostatky v systému zadávání veřejných zakázek v Litvě: nedostatečná spolupráce mezi nákupními organizacemi, malý nebo žádný počet účastníků výběrových řízení a přílišné spoléhání se na kritérium nabídkové ceny. Rozšíření rozsahu probíhajícího úsilí o podporu společného zadávání veřejných zakázek napříč obcemi tak, aby se reforma vztahovala i na úroveň ústředních orgánů státní správy, by pomohlo rozvíjet a šířit osvědčené postupy a zlepšit celkovou účinnost a účelnost procesů. Rovněž by to pomohlo zvýšit fiskální udržitelnost.
- (21) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) a s přílohou V kritériem 2.2 nařízení (EU) 2021/241 zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Ty pomáhají řešit všechny nebo významnou část hospodářských a sociálních výzev uvedených v doporučeních, která Rada adresovala Litvě v rámci evropského semestru v letech 2019 a 2020, a navíc i veškerá doporučení pro jednotlivé země vydaná k datu přijetí plánu. Plán se zejména výrazně zaměřuje na opatření na podporu digitalizace a ekologické transformace, zajištění kvality a účinnosti zdravotnických služeb, posílení sociální ochrany, upřednostnění vzdělávání a inovací a zvýšení efektivity veřejného sektoru.
- (22) Očekává se, že provádění plánu na podporu oživení a odolnosti Litvy přispěje k dosažení dalšího pokroku v oblasti ekologické a digitální transformace. Opatření na podporu cílů v oblasti klimatu v Litvě představují 37,8 % celkových prostředků přidělených na plán, zatímco opatření na podporu digitálních cílů představují 31,5 % celkových prostředků přidělených na plán. Plnohodnotné provádění plánu pro oživení a odolnost v souladu s příslušnými milníky a cíli pomůže Litvě rychle se zotavit z dopadů krize COVID-19 a zároveň posílit její odolnost. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které jdou nad rámec plánu, je i nadále důležité systematické zapojování sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran, aby měla celková politická agenda širokou podporu.

¹⁸

Předpokládá se, že příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít neutrální povahu a dosáhne 0,0 procentního bodu HDP.

- (23) Komise schválila dohodu o partnerství Litvy dne 22. dubna 2022. Litva předložila program politiky soudržnosti¹⁹ dne 21. března 2022. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 zohlednila Litva při programování fondů politiky soudržnosti na období 2021–2027 příslušná doporučení pro jednotlivé země. To je předpokladem pro zlepšení účinnosti a pro maximalizaci přidané hodnoty finanční podpory, kterou má země obdržet z fondů politiky soudržnosti, a zároveň je tak podporována koordinace, doplňkovost a soudržnost mezi těmito fondy a dalšími nástroji a fondy Unie. Úspěšné provádění Nástroje pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti také závisí na odstranění překážek, které stojí v cestě investicím na podporu ekologické a digitální transformace a vyváženého územního rozvoje.
- (24) Kromě hospodářských a sociálních výzev, jimiž se plán pro oživení a odolnost zabývá, čelí Litva řadě dalších výzev souvisejících s primární a preventivní péčí, nedostatky v plánování a poskytování sociálních služeb a chybějící strategií v oblasti sociálního bydlení. Vysoký počet hospitalizací, kterým lze předejít, a míry preventabilní a léčbou odvrátitelné úmrtnosti ukazují, že je třeba v litevském zdravotnictví přijmout více preventivních opatření. Kromě toho nedostatek a nerovnoměrné rozmístění zdravotnických pracovníků omezují přístup k primární zdravotní péči. Kromě reforem a investic v oblasti zdravotnictví v rámci plánu pro oživení a odolnost Litvy je třeba dále posílit primární péči a prevenci. Integrovanému poskytování sociálních služeb brání nesoučinnost mezi různými ministerstvy a dalšími veřejnými orgány a nedostatky při určování potřeb. Služby také dostatečně neřeší potřeby nezaměstnaných. Výdaje Litvy na sociální bydlení, tj. 10,31 EUR na obyvatele (ve stálých cenách roku 2010), jsou ve srovnání s průměrem EU ve výši 101,58 EUR v roce 2019²⁰ výrazně pod průměrem EU, což vede k přetrvávajícímu nedostatku a dlouhým čekacím listinám. Rovněž je třeba zlepšit kvalitu poskytovaného sociálního bydlení. Plán pro oživení a odolnost zahrnuje důležitá opatření, jako je reforma systému minimálního příjmu a daňového systému, spolu se zvýšením krytí sociálního pojištění v nezaměstnanosti. Očekává se, že tato opatření, jakmile budou zavedena, pomohou řešit některé z klíčových problémů v oblasti sociální ochrany. Kromě opatření obsažených v plánu je však třeba vyvinout další úsilí ke zlepšení plánování, kvality a účinnosti sociálních služeb a k řešení nedostatku a nedostatečné kvality sociálního bydlení.
- (25) Plán REPowerEU, který reaguje na mandát hlav států a předsedů vlád EU ve Versailleském prohlášení, má v co nejkratší době postupně odstranit závislost Evropské unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. Za tímto účelem jsou ve spolupráci s členskými státy identifikovány nejvhodnější projekty, investice a reformy na vnitrostátní, regionální a unijní úrovni. Cílem těchto opatření je snížit celkovou závislost na fosilních palivech a při dovozu fosilních paliv se odklonit od Ruska.
- (26) Litva je z hlediska dodávek energie vysoce závislá na dovozu, neboť dováží přibližně dvě třetiny své hrubé potřeby elektřiny a většinu ropy a zemního plynu. Ropa a zemní

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159).

²⁰

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

plyn tvoří tři čtvrtiny skladby zdrojů energie v zemi. Až do ruské invaze na Ukrajinu se ropa a zemní plyn dovážely převážně z Ruska. V roce 2020 Litva dovážela z Ruska 42 % zemního plynu (což do značné míry odpovídá průměru EU ve výši 44 %) a 73 % ropy (což je více než průměr EU ve výši 26 %)²¹. Poptávka po energii je ovlivněna velkým dopravním vozovým parkem, zatímco veřejná doprava a železnice zůstávají nedostatečně využívány, velkým počtem energeticky neúčinných budov a vysoce energeticky náročným průmyslem, jejichž podíl na celkové spotřebě plynu činí 67 %. Další úsilí o snížení energetické náročnosti v těchto odvětvích podporou průmyslové transformace, včetně inovativních výrobních postupů, a další podporou využívání obnovitelných zdrojů energie by snížilo celkovou závislost Litvy na dovozu energie. Litva výrazně zlepšila svou energetickou bezpečnost rozvojem propojení elektrických a plynárenských sítí se sousedními členskými státy a pomocí terminálu na zkapalněný zemní plyn v Klaipėdė. Celkově je třeba, aby Litva pokračovala ve svém úsilí o další posílení regionální spolupráce se svými sousedy s cílem koordinovat další dovoz plynu a efektivní využívání regionální infrastruktury. V této souvislosti přispěje k zabezpečení dodávek energie v regionu plynárenské propojovací vedení s Polskem (GIPL), které je v provozu od 1. května 2022, a posílení dalších propojovacích plynovodů se sousedními členskými státy. Dokončení probíhající synchronizace s kontinentální energetickou sítí EU, zajištění dostatečné kapacity pro propojení se sousedními členskými státy a provádění společných projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie by však mělo zůstat politickou prioritou. Doporučuje se, aby byly nové investice do infrastruktury a do sítí souvisejících s plynem pokud možno schopny obstát i v budoucnosti, aby se usnadnila jejich dlouhodobá udržitelnost prostřednictvím budoucího nového využití pro udržitelná paliva. Aby Litva dosáhla souladu s cíli balíčku „Fit for 55“, bude třeba dále zvýšit ambice v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti.

- (27) Vzhledem k tomu, že urychlený přechod na klimatickou neutralitu a odklon od fosilních paliv si v řadě odvětví vyžádá značné náklady na restrukturalizaci, může Litva v rámci politiky soudržnosti využívat mechanismus pro spravedlivou transformaci, aby zmírnila socioekonomický dopad přechodu v nejpostiženějších regionech. Kromě toho může Litva využít Evropský sociální fond plus ke zlepšení pracovních příležitostí a posílení sociální soudržnosti.
- (28) Na základě posouzení Komise přezkoumala Rada program stability z roku 2022, přičemž její stanovisko²² je promítnuto do níže uvedeného doporučení č. 1.
- (29) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Litvy se to odráží zejména v níže uvedených doporučeních č. 1 a 2,

²¹ Eurostat (2020), podíl ruského dovozu na celkovém dovozu zemního plynu, ropy a černého uhlí. Pokud jde o průměr v EU-27, je celkový dovoz založen na dovozu mimo EU-27. V případě Litvy zahrnuje celkový dovoz obchod uvnitř EU. Surová ropa nezahrnuje produkty z rafinované ropy.

²² Podle čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

DOPORUČUJE Litvě v letech 2022 a 2023:

1. V roce 2023 zajistit, aby růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů odpovídal celkově neutrální orientaci politiky, a to s přihlédnutím k pokračující dočasné a cílené podpoře domácností a podniků, které jsou nejvíce ohroženy nárůstem cen energií, a osob přechajících z Ukrajiny. Být připravena přizpůsobit současné výdaje vyvíjející se situaci. Rozšířit veřejné investice do ekologické a digitální transformace a do energetické bezpečnosti, mimo jiné využitím Nástroje pro oživení a odolnost, programu RePowerEU a dalších fondů EU. V období po roce 2023 provádět fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic. Podporovat společné zadávání veřejných zakázek na úrovni ústředních orgánů státní správy a obcí.
2. Pokračovat v provádění svého plánu pro oživení a odolnost v souladu s milníky a cíli uvedenými v prováděcím rozhodnutí Rady ze dne 20. července 2021. Urychleně dokončit jednání s Komisí o programových dokumentech politiky soudržnosti na období 2021–2027 s cílem zahájit jejich provádění.
3. Posílit primární a preventivní péči. Snížit nejednotnost v plánování a poskytování sociálních služeb a zlepšit jejich personalizaci a integraci s ostatními službami. Zlepšit přístup k sociálnímu bydlení a jeho kvalitu.
4. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech tím, že se urychlí zavádění obnovitelných zdrojů energie, zvýší se energetická účinnost a dekarbonizace průmyslu, dopravy a budov a zajistí se dostatečná kapacita energetických propojení.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*